

Nr 22

Utlåtande i anledning av väckta motioner om utbildning av lantbruksjournalister.

I två inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen I: 384 av herrar *Isacson* och *Mossberger* samt II: 460 av herrar *Grebäck* och *Antby*, har hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om förslag till nästa års riksdag i syfte att skapa utbildnings- och stipendiemöjligheter för lantbruksjournalister.

Beträffande det närmare innehållet i motionerna får utskottet hänvisa till motionen I: 384.

Över motionerna har utskottet inhämtat yttranden av lantbruksstyrelsen, lantbrukshögskolan och samarbetsnämnden för journalistinstitutet.

Lantbruksstyrelsen tillstyrker motionärernas förslag om anordnande av viss lantbruksjournalistutbildning och anför därvid följande.

Den moderne yrkesutövaren måste för att kunna hävda sig vara väl informerad om senast framkomna praktiska och vetenskapliga rön. Detta gäller icke minst inom vårt jord- och skogsbruk, som just nu befinner sig i en snabb omvandlingsprocess. Pressen är ett av våra snabbaste och billigaste media för information till allmänheten om forskarnas och försöksmännens senaste resultat och undersökningar. Liksom motionärerna anser lantbruksstyrelsen att tillgång till väl kvalificerade lantbruksjournalister i såväl dagspress som fackpress skulle högst väsentligt kunna medverka i jordbrukets utvecklingsprocess.

Tyvärr råder det för närvarande brist på goda lantbruksjournalister, som kan skriva populärt. Pressen tvingas därför att förlita sig antingen på duktiga journalister utan nämnvärda kunskaper om lant- eller skogsbruk eller fackmän, som icke har tillräckliga kunskaper i journalistyrket för att kunna meddela sig populärt.

Vad beträffar anordnande av kortare kurser i journalistik torde detta kunna ske inom ramen för fortbildning av lärare och rådgivare. Lantbruksstyrelsen har för avsikt att i sitt förslag till petita till nästa års riksdag föreslå dylika kurser och beräkna medel härför.

För den som vill skaffa sig en grundligare journalistutbildning finnes redan nu möjlighet att genomgå journalistinstitutet. Likaså finnes lämpliga utbildningsmöjligheter för journalister, som önskar genomgå fackutbildning i jord- och skogsbruk. I vilken utsträckning de som önskar genomgå sådan utbildning bör komma i åtnjutande av speciellt gynnsamma stipendieförmåner synes böra närmare övervägas, varvid stipendieförmånerna inom relevanta områden bör beaktas.

Lantbrukshögskolan vill som eget utlåtande åberopa ett från lantbrukshögskolans lärarkollegium inhämtat yttrande. Kollegiet har i huvudsak anfört följande.

I. Journalistutbildning av agronomer etc.

Intresse för dylik utbildning, närmast med sikte på medarbetarskap i fackpressen, har sedan länge förelegat vid lantbrukshögskolan. Dess studentkår har sålunda under senare tid vartannat år, hittills med bistånd från Jordbrukets upplysningsnämnd, anordnat journalistkurser för agronomer och agronomie studerande omfattande 20 timmar föreläsningar samt övningsuppgifter. Platsantalet har varit 30 men betydligt fler har önskat delta. Även i år planeras en dylik kurs. Starkt intresse har vidare visat sig föreligga för en utvidgad kurs.

Den föreslagna enmånadskursen bör uppenbarligen syfta till att göra deltagarna skickade att medverka även i dagspressen. Kollegiet finner det angeläget att en dylik kurs kommer till stånd, men är icke berett att utan särskild utredning yttra sig om kursens utformning och förläggning.

Motionärerna föreslår vidare att stipendiemedel ställs till förfogande för en mera långtsyftande utbildning vid journalistinstitutet av personer med god lantbruks- eller skogsutbildning, vilket kollegiet obetingat önskar tillstyrka.

II. Utbildning inom jordbruk, skogsbruk och trädgårdsnäring för journalister

En bredare upplysning om lantbrukets och skogsbrukets förhållanden är synnerligen önskvärd, och det vore givetvis önskvärt att en del av journalistkåren bereddes tillfälle att genom särskilda kurser vidga sina kunskaper på detta område. Betydande svårigheter synes dock föreligga att planlägga en dylik kurs för deltagare med vitt skilda förkunskaper och kollegiet är icke berett att utan särskild utredning taga ställning till frågan. Det bör framhållas att den föreslagna enmånadskursen för journalister under inga omständigheter kan tänkas ersätta behovet inom dags- och fackpress av folk med verklig fackutbildning på lantbruks- och skogsområdena.

Samarbetsnämnden för journalistinstitutet delar motionärernas uppfattning, att journalister som har goda kunskaper om lantbruk och skogsbruk på ett inte oväsentligt sätt kan bidra till att öka förståelsen för och därmed underlätta genomförandet av den genomgripande omställningsprocess, som det svenska lantbruket och skogsbruket genomgår.

När det gäller de i motionerna framförda förslagen att dels snabbt, dels på längre sikt öka antalet journalister som äger speciella förutsättningar, kunskaper och insikter för att behandla frågor rörande lantbruk och skogsbruk, anför samarbetsnämnden med instämmande i motionernas syfte följande.

Enstaka månadskurser

Fortbildningskurser av den typ motionärerna föreslår har samarbetsnämnden i princip ingenting att invända mot. Den erfarenhet som hittills kunnat vinnas genom den av Stiftelsen Pressinstitutet i nära samarbete med de statliga journalistinstitutet bedrivna fortbildningsverksamheten talar för att redan verksamma journalister genom koncentrerade ämneskurser kan skaffa sig goda insikter inom ett specialområde. De översiktliga och aktuella kunskaper som sålunda inhämtas ger vederbö-

rande journalist bättre förutsättningar att via olika slag av massmedia upplysa en bred allmänhet om vad som sker och vad som planeras inom exempelvis lantbrukets och skogsbrukets områden. Samarbetsnämnden kan därför tillstyrka att på sätt som motionärerna föreslår statsmakterna ställer medel till förfogande för anordnande av en fortbildningskurs i lantbruks- och skogsbruksfrågor för redan verksamma journalister. Uppdraget att arrangera en dylik kurs kan lämpligen ges åt samarbetsnämnden för journalistinstitutet. Kursernas förläggning och program bör fastställas i samarbete med representanter för lantbrukets och skogsbrukets utbildningsanstalter.

Vad gäller den i motionerna föreslagna kursen i journalistik för personer med fackutbildning är det enligt samarbetsnämndens uppfattning inte möjligt att under en månad utbilda ifrågavarande fackmän till journalister. En kurs av denna längd kan endast ge en orientering om journalistens yrke, om de krav olika massmedia ställer på, i detta fall, en lantbruksjournalist.

Nämnden vill framhålla, att de svenska lantbruksjournalisternas relativt fåtaliga skara sannolikt inte får några fler medlemmar genom en dylik »orienteringskurs».

Långsiktig utbildning

Vad gäller den långsiktiga utbildningen av lantbruksjournalister vill samarbetsnämnden erinra om att ecklesiastikministern i årets statsverksproposition föreslagit att alternativa studiekurser med inriktning på konsumentupplysning försöksvis skall inrättas vid de statliga journalistinstitutet fr. o. m. höstterminen 1963. Som elever i dessa alternativa studiekurser skulle med fördel också kunna antas sökande med föregående lantbruks- eller skogsutbildning. Därest riksdagen bifaller ecklesiastikministerns sålunda framlagda förslag, kan den av motionärerna föreslagna långsiktiga utbildningen av »lantbruksjournalister» inledas redan instundande höst.

Samarbetsnämnden kan således tillstyrka att — såsom motionärerna föreslår — den långsiktiga utbildningen av lantbruksjournalister förläggas till de statliga journalistinstitutet. Nämnden vill emellertid i detta sammanhang understryka, att ej endast lantbruk och skogsbruk utan i minst lika hög grad andra näringsgrenar — liksom press, radio och television — har behov av journalister med specialkunskaper. Sålunda torde behovet av journalister med fackkunskaper inom handel och industri i dagens läge t. o. m. vara större än behovet av journalister med föregående lantbruks- och skogsutbildning. Helt naturligt finns det också ett allt större behov av journalister med vetenskaplig-teknisk specialinriktning.

Enligt samarbetsnämndens mening är det därför önskvärt att den av motionärerna föreslagna utbildningen av lantbruksjournalister inpassas i och samordnas med inrättandet av den av ecklesiastikministern i årets statsverksproposition föreslagna alternativa studiekursen med inriktning på konsumentupplysning.

Till främjande av den långsyftande utbildningen av lantbruksjournalister föreslår motionärerna att statsmakterna årligen skall ställa till förfogande stipendiemedel för minst en person med god lantbruks- eller skogsutbildning. Samarbetsnämnden vill gärna tillstyrka, att de föreslagna stipendiemedlen ställes till förfogande. Tveklöst skulle sådana stipendier stimulera intresset för tidigare fackutbildade personer med anlag för jour-

nalistik att söka inträde vid något av de statliga journalistinstitutet.

Dock skulle, därest statsmakterna bifaller motionärernas yrkande, sådana stipendiemöjligheter för blivande lantbruksjournalister ställa dessa institutselever i ett förmånligare läge än elever med annan tidigare fackutbildning. Samarbetsnämnden vill därför inte underlåta att i sammanhanget framhålla, att även andra journalistinstitutselever än de som avser att såsom journalister huvudsakligen ägna sig åt lantbruks- och skogsbruksfrågor har stort behov av stipendier för att utan orimlig skuldsättning kunna genomgå journalistinstitut.

Utskottet. I det skede av genomgripande omdaning, som för närvarande präglar det svenska jordbruket och skogsbruket, är det av stor vikt, att snabb och god information lämnas rörande de resultat, som framkommer vid forskningen och försöksverksamheten på ifrågavarande områden. Pressens roll i detta sammanhang är givetvis av stor betydelse. Såsom i motionerna I: 384 och II: 460 framhålles, råder emellertid för närvarande brist på journalister med erforderliga insikter i de problem, som rör lantbruk, skogsbruk och trädgårdsnäring. Då det uppenbarligen är av stort värde att det finns kvalificerade och välinformerade lantbruksjournalister i såväl dagspress som fackpress föreslår motionärerna, att speciella utbildningsstipendier och utbildningsmöjligheter för sådana journalister inrättas.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att behov föreligger att utbilda journalister på jordbrukets, skogsbrukets och trädgårdsnäringens områden. Utifrån föreliggande förhållanden förutsätter utskottet dock, att överväganden äger rum inom berörda myndigheter rörande möjligheterna att i detta hänseende åstadkomma förbättringar. Med hänsyn härtill finner utskottet motionerna icke böra föranleda annan åtgärd än att riksdagen bringar till Kungl. Maj:ts kännedom vad utskottet nu anfört.

Utskottet hemställer sålunda,

att riksdagen må, i anledning av motionerna I: 384 och II: 460, i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet i det föregående anfört.

Stockholm den 12 november 1963

På jordbruksutskottets vägnar:

HJALMAR NILSSON

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Hjalmar Nilsson, Nils Hansson, Mossberger, Berg*, Gunnar Pettersson, Ringaby, Hedström, Magnusson, Jonasson och Åkerlund*;

från andra kammaren: herrar Sköld, Lindström, Johanson i Västervik*, Nilsson i Lönsboda, Franzén, Dahlgren*, fru Edin, herrar Persson i Heden* och Hedin.

* Ej närvarande vid justeringen.